

Rovviltforliket og ulv:

Krever tiltak for bærekraftig utmarksutnyttning og ivaretagelse av biologisk mangfold

En bærekraftig bruk av utmarka er viktig for lokal næringsutvikling knyttet til matproduksjon, jakt, friluftsliv og det biologiske mangfoldet i naturen. Slik situasjonen er i dag, så er store verdier i ferd med å gå tapt uten kompensasjon og uten at det settes i verk tiltak som bidrar til at arter som er avhengig av beiting ivaretas. Gjengroing på grunn av opphør av eller redusert beite og slått er antatt å påvirke så mange som 685 truede arter. Det grønne skiftet må bygges på en økt prioritering av råvareproduksjon. Grønn verdiskapning må nødvendigvis bygges på fornybare ressurser.

Et stadig økende antall ulv har gjort situasjonen svært vanskelig både for de som lever av utmarksressurser, og for de som bor i områder med ulv.

Ulvestammen i Norge er, ifølge miljømyndighetene, en del av en livskraftig finsk-russisk ulvestamme. Ulven er et av de mest utbredte og tilpasningsdyktige pattedyrene på den nordlige halvkule. Ulv er ikke en ansvarsart for Norge. Det er på denne bakgrunn berettiget å stille spørsmål ved om Norge i det hele tatt har noen internasjonal forpliktelse for ulven som art, eller som leveområde for populasjonen. Dagens forståelse av Norges forpliktelser og forvaltningen av ulv har gitt store og alvorlige konsekvenser både for det øvrige miljøarbeidet i Norge, og for landets åpenbare ansvar for ivaretagelse av særnorske arter og naturtyper.

Som nærings- og fritidsbrukere av landets naturområder legger vi betydelig innsats i tiltak for ivaretagelse av det naturgrunnlaget vi lever av og for. Den nåværende forvaltningen av ulven innebærer betydelige begrensninger overfor en bærekraftig forvaltning og høsting av naturens ressurser til matproduksjon, næringsvirksomhet og livskvalitet. Dette er så vel miljømessig som juridisk utfordrende. Vi fremholder at den norske behandlingen av ulven som art har utspring i oppfatninger med miljøfaglige argumenter som er omstridte, og at konsekvensene av dette både setter øvrige miljøverdier i fare og svekker distriktenes muligheter for produksjon og velferd. Den rådende faglige tilnærming innebærer derfor store og alvorlige utfordringer for biologisk mangfold,

beitenæringen, jaktbasert reiseliv, friluftsjøer og livskvalitet i lokalmiljøene med høy rovdyrbelastning. Ulvestammen i Norge er en del av en finsk-russisk ulvestamme.

Vi finner det på bakgrunn av dette svært problematisk at Norge skal være vertsnaasjon for en ynglende bestand av ulv. Stortinget fremholder at den erfaringsbaserte kunnskapen skal tillegges vekt, noe som også er nedfelt i Naturmangfoldloven. Organisasjonene som står bak dette brevet er i så måte blant de mest relevante. I lys av erfaringene siden Stortinget la rammene for dagens rovviltpolitikk vil vi fremholde følgende:

- Mulighetene for utmarksbeite og næringsutvikling er sterkt forringet både innenfor og langt utenfor ulvens vedtatte leveområde, og store naturressurser blir ikke utnyttet. Kulturlandskap og utmark gror igjen og forandrer karakter som leveområde for en rekke arter. Innlandsfylkene har store beiteressurser som kan brukes til økt matproduksjon.
- Kulturlandskapet gror igjen og mange av artene i disse landskapstypene, samt landskapstypene som verneobjekt i seg selv, er avhengig av beiting for å overleve. Dette er et viktig miljøaspekt som det i for liten grad blir tatt hensyn til i dagens rovdyrforvaltning.
- Elgbestanden i deler av ulveområdene er sterkt redusert, og ulven er en viktig årsak til denne utviklingen. Situasjonen påvirker både jegerens tilbud om jakt og inntektsgrunnlaget til berørte grunneierne.
- Det er så langt ikke åpnet for regulering av ulvebestanden gjennom lisensfelling innenfor ulvesonen, selv om det nasjonale bestandsmålet er nådd gjennom flere år. Lisensjakt vil bidra til å gjøre ulven mer sky. Vi erfarer at ulven nå kommer stadig tettere på folk og bebyggelse, og mener lisensjakt er et tiltak for å endre denne uønskede adferden.
- Mange som lever i områder med ulv, opplever dette som utfordrende. Det medfører redusert mulighet for å leve det livet de har valgt ved å bosette seg i Distrikts-Norge. Mange lever i konstant frykt for at barn og husdyr skal bli tatt av ulv som jevnlig streifer tett på huset. Mulighetene til utøvelse av friluftsliv, herunder jakt og annen høsting, er sterkt redusert.
- Store tap av husdyr og beitenekt i deler av ulvesonen oppleves av mange som en psykisk påkjenning, i tillegg til den økonomiske belastningen. Situasjonen har bidratt til kraftig nedgang i saueholdet i disse områdene, og antall døgn sauene kan gå på beite reduseres stadig for å sikre dyrevelferden. Ulvesonen er også avsatt til yngleområde for andre store rovdyr, spesielt i Hedmark. Dette forsterker følelsen av å leve i et reservat, og bidrar til at den totale rovviltbelastningen blir stor. Den utbredte oppfatningen blant befolkningen innenfor ulvesonen og i randområdene til denne, er at de alene må bære belastningen av den nasjonale ulvepolitikken.
- Tilliten til forskningsmiljøene og miljøforvaltningen er alarmerende lav. Det er vanskelig å få innsikt i hvilken ressursinnsats og sporingsdata som ligger bak bestands-rapportene. Samtidig er det lite samsvar mellom fagmiljøenes generelle antakelser om adferd og de faktiske erfaringene som blir gjort av mennesker som lever tett på arten.
- Redusert velferd i områdene som rammes er fellesskapets ansvar, og har blant annet utløst tapte inntekter og forringet livskvalitet. All verdiskaping som kan dokumenteres bortfalt som følge av den politisk skapte situasjonen må kompenseres.
- Hedmark har den sørligste samiske tamreindriften i Norge. Ulv er innom reinbeitedistriktet store deler av driftsåret, og vi opplever at rovdyrtrykket er i ferd med å nå et nivå der utøverne risikerer å måtte slutte med tradisjonell samisk reindrift.

Felles krav for bærekraftig utmarksutnytting og ivaretagelse av biologisk mangfold

Med utgangspunkt i forestående punkter mener vi det er uforenlig med aktiv bruk av våre utmarksressurser å ha ynglende ulv i Norge. Dette må sees i sammenheng med et unisont politisk ønske om et grønt skifte, der det er nødvendig å bruke våre fornybare naturgitte ressurser optimalt og ta vare på det biologiske mangfoldet.

Vi må sannsynligvis regne med streifulv i norsk utmark på grunn av innvandring. Vi krever at den må forvaltes etter følgende retningslinjer:

- Det må iverksettes en helhetlig analyse av de konsekvensene som ulveforvaltningen har for den samlede naturbruks- og naturforvaltningen i Norge.
- Det må iverksettes kraftigere tiltak for bærekraftig utmarksutnytting (herunder beite og jakt) og ivaretagelse av det biologiske mangfold som trues av gjengroing (685 arter).
- Matproduksjon, utnyttelse av utmarka til beiting og hensynet til truede arter må prioriteres foran ulv som ikke er en ansvarsart i Norge.
- Det må etableres kompensasjonsordninger for berørte grunneiere og lokalt næringsliv.
- Det er betalt for utmarksrelaterte ressurser som rettigheter til beite og vilt ved kjøp av eiendom, og det betales skatt av fordelene. Utviklingen er ikke naturlig skapt, men politisk utløst, og bærer derfor preg av ekspropriasjon av ressurser. Det må komme en politisk erkjennelse av dette forholdet, slik at de som må avstå sine rettigheter får rettmessig kompensasjon.
- Lokal involvering må vektlegges. Innenfor rammene av Stortingets vedtak om ulvepolitikken og gjeldende regelverk, må rovviltnemndene ha handlingsrom og reell mulighet til å vektlegge og balansere ulike hensyn for å bidra til konfliktredning. Det bør etableres et pilotprosjekt der dette prøves ut.
- I forvaltningen av vedtatt politikk når det gjelder forholdet beitedyr og rovvilt trenger vi å erstatte rovviltnemndene med beite- og rovviltnemnder og forvaltningsplanene for rovvilt må erstattes av beite- og rovviltplaner, der utnyttelsen av beiteressursene og næringsinteressene hensyntas i større grad enn i dag.
- Det er nødvendig å bygge opp tilliten til ulveovervåkingen. Forskningsmiljøenes overvåkingsarbeid må bli mer åpen og tilgjengelig. Lokale sporobservasjoner må følges opp med utrykning/befaring/ tilbakemelding. Lokale bruks- og næringsinteresser må inn i sammenheng med overvåking og registrering av rovdyr.
- Staten skal avstå fra å gjøre handlinger som umuliggjør eller i vesentlig grad forverrer situasjonen for tradisjonell samisk reindrift. Vern mot inngrep og rett til kultur følger særlig av konvensjoner Norge har forpliktet seg til, jfr SP artikkel 27 og ILO nr 169.
- Aktiv bruk av forebyggende uttak og skadefelling skal gjøres mer effektivt med gode rammebetingelser.
- Uttak av ulv må skje gjennom lisensfelling i hele ulvens utbredelsesområde. Det må det åpnes for forebyggende uttak av ulv hele året, med effektive metoder.
- Rovviltnemndene må få vedtaksrett vedr skadefelling og forebyggende uttak hele året.

Følgende organisasjoner står bak dette kravet om en bærekraftig utmarksutnyttelse og ivaretagelse av biologisk mangfold:

Gaute Nøkleholm

Norskog

To Peller Grindseth

Glommen Skog

Perik A. Døst

Mjøsen Skog

Olav Bjella

Viken Skog

Nils Skjerve

Folkeaksjonen ny
rovdyrpolitikk

Thomas Åle

Østfold sau og geit

Ståle Ståen

Hedmark Bonde- og
småbrukerlag

Martha Hjeltnes

Østfold Bondelag

Gjerd Enger

Akershus Bondelag

Martin Mostue

Hedmark Sau og Geit

Spillemannen

Oppland Bondelag

Terje Selva

Oppland Bonde- og
småbrukerlag

Harald Senne

Akershus Sau og Geit

Erling Aas-Ey

Hedmark Bondelag

Juvel Daniel

Svahken sijte

Jens Einar Nordly

Norsk Allmenningsforbund

Perfinn Beito

Oppland Sau og Geit

Arvid Sten

Akershus Bonde- og
småbrukerlag

Reidar Irsbakke

Østfold Bonde og
Småbrukerlag